

zaaknummer 2013 T 972 (1)

13 januari 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mw. mr. J.P.C. van den Bogaard, advocaat te
Eindhoven

tegen:

wijlen **[naam]**
geboren op [datum], overleden op onbekende datum
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven tot [jaar] lid van de Congregatie Fraters Maristen in
Nederland

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 19 augustus 2013. Op 20 september 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Overste van voornoemde congregatie.

Op 18 december 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van den Boogaard voornoemd.

Namens de Orde is verschenen Overste [naam]voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager heeft een moeilijke vroege jeugd gehad. Bij zijn vader was sprake van alcoholmisbruik en de kinderen werden te hard aan het werk gezet. Daarnaast kon klager thuis niets goed doen terwijl zijn broers werden beschermd. Klager is eerst een jaar naar de MULO gegaan. In 1958 mocht hij als 13-jarige naar 'kostschool', het jongensinternaat [naam] in [plaats]. Aanvankelijk deed dit klager goed en zijn schoolresultaten waren zeer goed. Na de kerstvakantie mocht hij direct in het tweede jaar verder. Rond die periode is het misbruik begonnen en gingen de schoolresultaten bergafwaarts.

Aangeklaagde was docent en tevens studieleraar van klager. Ook hield hij 's avonds toezicht bij het maken van huiswerk en kwam hij 's avonds en 's nachts af en toe op de kamers van de jongens. Toen klager voor studiebegeleiding alleen was met aangeklaagde, moest hij in het begin voor aangeklaagde knielen. Hij werd dan aangehaald en geknuffeld, voor klager heel fijn en bijzonder, gezien zijn gezinssituatie. Klagers gezicht was dan ter hoogte van het kruis

van aangeklaagde. Aangeklaagde vertelde hierbij dat het zijn roeping was, een zegen van God, hij was uitverkoren en daar hoorden geheimpjes en privileges bij. Klager heeft nooit seksuele voorlichting gehad en wist dan ook niet wat er gebeurde. Aangeklaagde heeft bij klager bewerkstelligd dat hij voor de eerste keer een erectie kreeg en toen heeft hij klager bevredigd. De tweede of de derde keer was het helemaal wederzijds. Aangeklaagde deed alles voor en dan vroeg hij of klager dat ook bij hem wilde doen, zeggende dat dit normaal was. Na een paar maanden liep dit uit op het oraal bevredigen van klager door aangeklaagde. Daarna moest klager dit ook bij aangeklaagde doen, waarbij het bij beiden regelmatig tot een zaadlozing kwam. Aangeklaagde ging vervolgens nog verder door klager anaal te penetreren. Klager vond dit onaangenaam, maar dat zou beter worden volgens aangeklaagde. Klager heeft ter zitting verklaard dat het anaal misbruik door aangeklaagde is begonnen nadat klager tegenover hem had geklaagd over gewelddadig anaal misbruik door een andere broeder (klachtnummer 2013T972(2)). Naar schatting van klager heeft dit tenminste tientallen keren plaatsgevonden (klager verklaarde ter zitting dat het misbruik wekelijks plaatsvond). Er kwam geen direct geweld of dwang aan te pas, klager dacht dat het erbij hoorde. Dwang was er wel in die zin dat aangeklaagde dreigde om klager privileges als pianoles, een fiets, versnaperingen, voetbal en vooral werken op de boerderij af te nemen.

Bij een bezoek aan huis heeft hij zijn moeder ingelicht over het misbruik. Zij reageerde met “dat doen die mensen niet, dat heb je gedroomd. Zeg het maar tegen niemand, ik praat wel met je vader.” Zijn vader heeft hem vervolgens bij de keel gegrepen en hem bedreigd ‘dood te slaan’ als hij iets aan anderen zou vertellen, want dan zou deze mogelijk veel klandizie – hij leverde vis en sigaren aan alle kloosters, pastorieën etc in de omgeving – verliezen. Het misbruik is gestopt toen hij in 1960 uit het internaat wegliep omdat hij uit het niets werd mishandeld door frater [naam], die hij toen heeft teruggeslagen.

2.2. Nadat klager van school was gegaan, werd hij direct door zijn vader naar een schoenenfabriek gestuurd om ongeschoold werk te doen. Klager kon moeilijk een baan houden omdat hij snel agressief werd als hij onrecht bespeurde. Na een aantal jaren zware lichamelijke arbeid is hij in dienst gegaan alwaar hij alsnog zijn Mulodiploma haalde. Klager heeft een slechte puberteit gehad omdat hij zeer onzeker was over zijn seksualiteit. Hij wist niet of hij op jongens of meisjes viel, hetgeen hij in verband brengt met zijn tijd op het internaat. Later is hij getrouwd en heeft hij met zijn vrouw drie kinderen gekregen. Op dit moment heeft klager ernstige psychische klachten als gevolg van het oprakelen van alle herinneringen omtrent het seksueel misbruik. Hij heeft hiervan pas eind 2011 melding gedaan en het toen ook pas aan zijn vrouw verteld. Daarvoor heeft hij het alleen ooit aan zijn - destijds al gepensioneerde - huisarts verteld maar die heeft daarop geen actie ondernomen. Via het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK is hij in contact getreden met vertrouwenspersoon mevrouw [naam], met wie hij een eenmalig gesprek heeft gehad. Hij is van 1 februari 2012 tot 18 april 2013 door middel van medicatie en EMDR behandeld voor posttraumatische stresstoornis en depressieve klachten, Hij heeft nog steeds veel moeite om erover te praten.

2.3. Klager wenst genoegdoening. Hij wil enerzijds niets meer met de kerk te maken hebben maar wordt anderzijds via de media steeds weer geconfronteerd met het misbruik dat op grote schaal is voorgekomen. Hij wil graag dat de kerk verantwoording aflegt voor hetgeen hem (en anderen) is aangedaan, ook in de vorm van financiële compensatie. Daarnaast hoopt hij met deze procedure een begin te maken met de verwerking van hetgeen hem is overkomen. Het heeft al geholpen dat hij ermee naar buiten is gekomen en hij hoopt zijn problemen dan ook verder aan te kunnen pakken.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn reactie gesteld onderzoek te hebben verricht naar archiefgegevens van het internaat. Dit leverde alleen namenlijsten en cijferlijsten van leerlingen op die in die tijd op het internaat en de Muloschool verbleven. Ook klagers naam stond vermeld als leerling op het internaat en de Mulo. Aangeklaagde is tot [jaar] werkzaam geweest op het internaat als leraar [vak] en [vak] en als begeleider van leerlingen die de wens hadden geuit eventueel frater te willen worden. Er zijn geen aanwijzingen gevonden waaruit kan worden afgeleid dat het toenmalig gezag mogelijk op de hoogte is geweest van eventuele misdragingen van aangeklaagde. Ook uit het onderzoek van de Commissie Deetman zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen van seksueel misbruik door aangeklaagde.

Bij de Klachtencommissie zijn inmiddels wel een viertal meldingen binnengekomen over seksueel misbruik door aangeklaagde, waarvan in een tweetal klachten is geadviseerd tot gegrond verklaring, welk advies door de Overste is overgenomen. Gelet hierop lijkt het aannemelijk dat aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik. In hoeverre klager hiervan slachtoffer is geworden kan de congregatie op grond van de beschikbare informatie bevestigen noch ontkennen.

Indien dit misbruik heeft plaatsgevonden, dan had dit nooit mogen gebeuren. Het is beschamend te moeten lezen dat klager door meerdere fraters is misbruikt. Zij hebben daarbij niet alleen misbruik gemaakt van hun machtspositie maar ook van de kwetsbaarheid van klager. De congregatie bewondert de moed van klager om met zijn verhaal naar buiten te komen. De congregatie acht dit misbruik zeer verwerpelijk; het is in strijd met alles waarvoor zij als congregatie en religieus staan.

De Overste heeft ter zitting oprechte excuses aangeboden voor wat een medebroeder in het verleden met klager heeft gedaan en klager aangeboden een persoonlijk gesprek met hem te voeren.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager is in een periode van anderhalf tot twee jaar tenminste tientallen keren door aanklaagde seksueel misbruikt, welk misbruik aanvankelijk bestond uit over en weer masturberen, vervolgens in over en weer oraal bevredigen en uitmondend in een keer per week anaal penetreren van klager door aangeklaagde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door twee andere gegrond verklaarde klachten jegens aangeklaagde (2012T424 en 2013T954 (1)) en twee toestemmingsverklaringen waarin soortgelijk seksueel misbruik door aangeklaagde wordt beschreven.

Tenslotte is de klacht in de schriftelijke reactie en ter zitting erkend door de Overste.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Fraters Maristen in Nederland de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 13 januari 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.